

Василенко Д. В.

Київський національний лінгвістичний університет

**ЕВОЛЮЦІЙНІ ЗРУШЕННЯ АНГЛОМОВНОГО
ВІЙСЬКОВОГО ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО ФОНДУ**

Стаття присвячена діяхронічному дослідженню шляхів і способів поповнення фразеологічного складу військової підмови у ХХ та на початку ХХІ століття. Автор викладає наукову позицію про складність і суперечливість природи військових фразеологізмів як мовного феномена, який потребує комплексного вирішення, враховує специфіку семантичних, структурних і стилістичних властивостей фразеологізмів, що і зумовлює актуальність цього дослідження. Зазначається, що військова підмова має динамічний характер, який пояснюється бурхливим розвитком її безперервно еволюціонуючої понятійної сфери у зв'язку з використанням досягнень військової науки, що дає змогу виявити соціальну зумовленість мови в її історичному розвитку.

У роботі використовувалися методи етимологічного, структурно-семантичного та соціолінгвістичного аналізу. У статті аналізуються моделі англійських військових фразеологічних інновацій за їх складниками та за кількістю компонентів. Автор зазначає, що розподіл військових фразеологізмів за синхронними зрізами свідчить про вплив екстралінгвальних чинників на кількісні показники, підвищення яких співпадає з періодами активних бойових дій.

Військова фразеологія не є однорідною за своїм складом і включає як фразеоматичні звороти термінологічного характеру, так і образні фразеологічні одиниці, які належать до військової емоційно-забарвленої, субстандартної лексики. Військові фразеологізми виявляють структурно-семантичні ознаки, загальні з усіма фразеологізмами англійської мови, а також низку специфічних особливостей, які зумовлюються соціолінгвальною природою цих новотворів і сферою їх вживання. Постулюється ідея про те, що найбільш характерними шляхами утворення військових фразеологізмів є переосмислення вільних словосполучень, стійких сполучень нефразеологічного характеру, а також сполучень слів, які не мають прототипу у вигляді вільних словосполучень.

Результати дослідження підтверджують, що основними категоріальними типами військових фразеологізмів є субстантивні та дієслівні фразеологізми. Доведено, що одним з найбільш продуктивних способів формування військових фразеологізмів є їх утворення за певною структурною моделлю, що демонструє один із найважливіших показників ступеня регулярності фразеологічної системи. Подальше дослідження англійських військових фразеологічних інновацій передбачає аналіз соціальних чинників, які впливають на виникнення фразеологізмів фахової підмови на різних етапах розвитку військової сфери.

Ключові слова: військова підмова, військова фразеологія, соціолінгвальний чинник, фразеологічні інновації, фразеологічна деривація, ідіоматика.

Постановка проблеми. Військова підмова має динамічний характер, який пояснюється бурхливим розвитком її безперервно еволюціонуючої понятійної сфери у зв'язку з використанням досягнень військової науки, що дає змогу виявити соціальну зумовленість мови в її історичному розвитку. Виникнення нових військових фразеологізмів відображає зміни в інвентарі, складі і властивостях предметів і явищ, пов'язаних із військовою справою, військовою діяльністю людини та роботою людської свідомості, тобто багатогранність екстралінгвальної інформації світу.

Фразеологізми заповнюють прогалини у лексичній системі мови, яка не може повністю забезпечити найменування опанованих людиною нових

сторін дійсності. Вони функціонують у мові подібно окремим словам, оскільки в їх номінативному стані закладене одне семантичне значення. Основною ознакою, за якою фразеологізм відрізняється від вільного сполучення слів, є його здатність до відтворення як готової цілісної одиниці в процесі спілкування. Для усіх типів фразеологізмів характерна усталеність (відтворення у готовому вигляді, семантичне ускладнення, сталість лексичного складу, морфологічна та синтаксична фіксованість).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексна та багатогранна лінгвістична природа фразеологізмів неодноразово визначала об'єкт багатьох наукових досліджень. В історії

мовознавчих студій особливо помітними є праці П. Діксона, О. Куніна, Телія, В. Чередніченко [4–8].

Фразеологізми є найбільш складними і суперечливими мовними знаками, що зумовлює *актуальність дослідження* сутності цього мовного феномена та потребує комплексного вирішення, яке враховує специфіку семантичних, структурних і стилістичних властивостей фразеологізмів, а також еволюційні процеси у сфері фразеології.

Під *військовою фразеологією* ми розуміємо особливий шар фразеологічного складу військової підмови, який включає мовні одиниці, що позначають поняття, безпосередньо пов'язані з військовою справою, збройними силами, які розподіляються на стійкі сполучення лексем із повністю або частковим переосмисленим значенням, а також на стійкі сполучення слів, які не містять переосмислених компонентів, включення яких до об'єкта дослідження засновується на широкому розумінні фразеології, яка вивчає не тільки фразеологічні ідіоми та фразеологічні сполучення, а й стійкі фрази різних структурних типів. Отже, у складі військової фразеології виокремлюються фразеоматичні звороти спеціальної лексики, фразеологічні одиниці-сленгізми, які належать до периферійної фразеології.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження процесів утворення англomовної військової фразеології у діахронічному аспекті. *Завданнями дослідження* є встановлення основних джерел і шляхів утворення військових фразеологізмів, визначення структурно-семантичних властивостей військових фразеологічних одиниць і фразеоматичних зворотів. *Об'єктом дослідження* слугують англomовні військові фразеологізми, які утворилися протягом ХХ та на початку ХХІ століття. *Предметом вивчення* є структурно-семантичні особливості англomовних військових фразеологічних інновацій. *Матеріалом дослідження* слугували військові фразеологізми, зареєстровані англomовними словниками Д. Алджео [1], Р. Боуера [2], Вебстера [3], П. Діксона [4] та іншими бібліографічними джерелами. У статті наводяться приклади військових лінгвальних інновацій. Використання історичних даних дозволяє визначити приблизний час виникнення військових фразеологізмів, у деяких випадках – їх авторів.

Формування військової фразеології безпосередньо пов'язано з розвитком військової науки та техніки, історією воєн і військових конфліктів. Серед головних причин виникнення військових фразеологізмів необхідно зазначити появу нових понять, необхідність заміни архаїчної лексики,

постійну потребу людини в образних висловлюваннях, актуальних у певні історичні періоди. Дослідження військових фразеологізмів, які належать до різних синхронних зрізів, дозволяє проаналізувати процеси кореляції між військовими історичними подіями, кількісними і якісними показниками військових фразеологізмів.

Виклад основного матеріалу. Нові військові фразеоматичні звороти виявляють рівномірний розподіл за синхронними зрізами, що свідчить про безперервність процесу словотворення термінологічної лексики. Військові фразеологічні одиниці субстандартної лексики є виявом народної творчості, важливим стимулом якої стають екстралінгвальні чинники. Система цінностей людини, здобутий нею досвід ведення збройної боротьби відбивається ідіоматикою мови певних історичних відрізків часу і виявляється у підвищенні кількості новоутворень в окремі історичні періоди.

Процес становлення фразеологізмів є « поступовим набуванням тими чи іншими сполученнями слів усіх елементів фразеологічної усталеності» [5, с. 9]. Враховуючи тривалість процесу становлення фразеологічної одиниці, специфіку матеріалу, який лежить у його основі, беручи до уваги лінгвальні та екстралінгвальні чинники, науковці виокремлюють первинну та вторинну фразеологізацію. Первинна фразеологізація включає процес утворення фразеологізмів на основі змінних словосполучень, стійких сполучень нефразеологічного характеру, сполучень слів, які не мають прототипів у вигляді змінних словосполучень або авторських зворотів. Вторинна фразеологізація включає процес утворення фразеологізмів від фразеологізмів, які вже існували у мові.

Найбільш продуктивним способом утворення військових фразеологізмів є повне або часткове переосмислення значень змінних словосполучень, які мають великий семантичний потенціал. Під переосмисленням розуміють будь-яке значеннєве зрушення, яке призводить до втрати власного значення компонентів лексичної одиниці і до появи у них нового значення, реалізованого лише в певній одиниці [6, с. 337]. Внаслідок переосмислення змінних словосполучень утворюються повністю або частково переосмислені фразеологічні одиниці.

Прикладами повністю переосмислених військових фразеологічних одиниць є *“dead soldier”* (1920) – *«порожня пляшка»*, *“milk run”* (1945) – *«звичайний вилит»*, *“egg beater”* (1954) – *«гелікоптер»*, *“green apple”* (1970) – *«кнопка пуску кисню до кабіни літака»*, *“broken arrow”* (1980) – *«випадкове використання ядерної зброї»*, *“zoom*

bag” (1995) – «костюм пілота», “*axis of evil*” (2002) – «вісь зла». До частково переосмислених змінних словосполучень належать такі фразеологізми: “*land battleship*” (1920) – «танк», “*bomb alley*” (1945) – «бомбардування», “*carpet bombing*” (1955) – «килимове бомбардування», “*dirty bomb*” (1970) – «ядерна бомба», “*nuclear winter*” (1985) – «ядерна зима», “*hard target*” (1995) – «будівля (ціль)», “*makeshift war*” (2004) – «імпровізована війна».

Формування окремих фразеологічних одиниць може відбуватися шляхом переосмислення стійких словосполучень нефразеологічного характеру, що відображають різні сторони людської діяльності, компоненти яких не втрачають своїх буквальних значень. Внаслідок образно-метафоричного вживання такі лексичні сполучення можуть залишати закріплену за ними сферу функціонування і переходити до військової сфери, набуваючи емоційно-експресивного забарвлення: “*mighty atom*” (1945) – «джун», “*heavy metal*” (1995) – «важка артилерія», “*rocket scientist*” (1995) – «компетентний фахівець».

Утворення образних фразеологічних одиниць пов’язано з порушенням законів логіки, коли поєднуються логічно несумісні поняття, а в понятті мислиться ознака, яка суперечить йому. В основі таких фразеологізмів лежить неповторний образ, який створюється нереальною ситуацією і зумовлюється творчим характером переосмислення, яке може бути метафоричним (тобто заснованим на подібності між двома об’єктами дійсності) або метонімічним (заснованим на переносі значення за суміжністю), що призводить до створення метафоричних (“*cast the last anchor*” – «бути вбитим, загинути») і метонімічних фразеологізмів (“*hit the silk*” – «здійснити стрибок із парашутом») (перші парашути робили із шовку). Образність – одна з найважливіших властивостей фразеологічних одиниць, які складають більшість ідіоматичного фонду.

У процесі утворення окремих фразеологізмів закони логіки не порушуються. Такі фразеологізми розглядають з точки зору гносеологічної схеми номінації: «Мова – трудова діяльність – суспільство» [7, с. 101]. Мислення безпосередньо пов’язане з характером практичної діяльності людини. Цим пояснюється широкий обсяг таких центральних понять військової сфери як *war*, *missile*, *weapons*, *armor*, *bomb(ing)* та інших. Такі поняття потребують конкретизації, яка здійснюється за допомогою образних компонентів. Вони передають родо-видові відносини. Їх компоненти не переосмислюються і утворюють гнізда фразеологізмів.

Наприклад, *armor basic*, *armor housing*, *armor kit*, *armor piercer*; *bomb alley*, *bomb bay*, *bomb cell*, *bomb dump*, *bomb room*; *missile art*, *missile brain*, *missile tracker*; *weapon pit*, *weapon slit*, *weapon priority*; *war games*, *war zone*, *war capability*.

Одним із джерел поповнення військової фразеології є вислови військових, письменників, журналістів, політичних діячів. Їх коментатори важливих військових подій поширюють військовий фразеологічний фонд. До авторських фразеологізмів належать такі фрази: “*Lafayette, we are here*” (*Stanton, 1918*), яку вимовив полковник Стентон біля могили маркіза Лафаета в Парижі, коли американці увійшли до столиці Франції; “*all quiet on the western front*” – походить від назви відомого роману Е. М. Ремарка “*All’s Quiet On The Western Front*” (*E. M. Remark, 1929*); “*Day of Infamy*” (*Franklin Delano Roosevelt, 1941*) – день атаки Перл Харбора японцями, названий так президентом Ф. Д. Рузвельтом; “*the wrong war*” (*Omar Bradley, 1951*) – війна в Кореї за визначенням генерала Омара Бредлі; “*hell in a very small place*” (*Bernard Fall, 1954*) – висловлювання військового кореспондента Бернарда Фола про війну в Кореї; “*cold war*” (*Herbert Swope, 1946*) – назва, яка була дана Г. Сувоупом історичному періоду, що настав після Другої світової війни; “*the mother of all battles*” (*Dick Cheney, 1991*) – назва військової операції в Іраку за висловом американського державного секретаря Діка Чейні.

Фразеологічні одиниці можуть утворюватися і на основі своїх внутрішніх фразеологічних ресурсів від вже відомих фразеологічних одиниць, наприклад: “*son of a bitch*”, “*son of a gun*” > “*son of a jeep*” (1945) – «джун»; “*high and dry*” > “*high and dry on a tub*” (1945) – «дістатися берега» (про корабель); “*a soldier of fortune*” > “*a soldier of the seven seas*” (1945) – «моряк»; “*guns before butter*” > “*guns or butter*” (1965) – «дилема: витратити час на війну або боротьбу з бідністю»; “*between hammer and anvil*” > “*hammer and anvil*” (1970) – «тактика ніхоти (оточення і захоплення супротивника)»; “*get the hell out of here*” > “*get the hell out of Dodge*” (1975) – «швидко покидати небезпечну територію»; “*the balance of power*” > “*(the) balance of terror*” (1980) – «співвідношення загрози».

Військова фразеологія поповнюється не тільки завдяки створенню нових фразеологізмів, але й завдяки розвитку нових значень у вже існуючих фразеологічних одиниць, хоча приклади таких фразеологізмів є поодинокими. Значення військових фразеологічних одиниць є більш вузькими, що зумовлюється їх спеціалізацією.

Наведемо кілька фразеологізмів, побудованих за цим принципом: “*doing one’s bit*” (1920) – «*допомагати; виконувати свої обов’язок (перед батьківщиною)*». Під час Першої світової війни цей фразеологізм вживався як евфемізм “*when military service involved rotting and dying in the trenches of the forever ungrateful French*” [John Ciardi Browser’s Dictionary]; “*eager beaver*” (1945) – «*занадто старанний робітник*». Під час Другої світової війни вказаний фразеологізм позначав «*курсанта військово-повітряних сил протягом перших 30 днів підготовки*»; “*ground zero*” (1950) – «*початковий, елементарний рівень*». Із початком атомної ери фразеологізм почав позначати «*епіцентр ядерного вибуху*». Після подій 11 вересня 2001 року лексема набула значення «*зруйнованого Торгівельного центру у Нью-Йорку*».

Фразеоматичні звороти військової спеціальної лексики розподіляються за такими тематичними групами: 1) *війна, військові конфлікти* (*war of attrition* (1920), *state of hostilities* (1990), *global war* (2001); 2) *військові дії* (*contest the air* (1920), *attack in waves* (1945), *blanket with bombs* (1945), *police the battlefield* (1990), *go ballistic* (2000); 3) *зброя* (*atomic fires* (1980), *weapons of mass destruction* (1990), *dead mine* (1990), *bunker-buster smart bomb* (2003).

Характерною ознакою фразеологізмів є їх здатність утворюватися за певними моделями. Як зазначає В. Чередниченко, «змодельованість фразеологічної системи є одним із найважливіших показників ступеня її регулярності» [8, с. 129]. При дослідженні моделей військових фразеологічних інновацій застосовуються два підходи – кількісний (аналіз моделей за кількістю їх складників) і якісний (аналіз моделей за їх безпосередніми складниками).

Аналіз фразотворчих моделей за кількістю їх складників показав, що більшість військових фразеоматичних зворотів, утворених за певною структурною моделлю, є такими, що складаються із трьох компонентів (58%) (*fly in anger*) і чотирьох компонентів (24%) (*belt of antitank obstacles*). Менш частотними серед фразеоматичних зворотів є бінарні фразеологізми (7%) (*dead mine*). Найменші групи складають п’яти- (6%) (*keep pace with the armor*), шости- (3%) (*drill a hole in a tank*) та сьомикомпонентні (2%) (*bomb a country out of the war*) фразеологізми.

За своєю структурою військові фразеологізми розподіляються на субстантивні, дієслівні, ад’єктивні та адвербіальні. За нашими даними, більшість нових військових фразеоматичних зворотів спеціальної лексики є дієслівними (65%); меншу групу складають субстантивні звороти

(32%); незначними за кількістю є ад’єктивні фразеоматичні звороти (3%).

Структурний аналіз військових фразеологічних інновацій виявив моделі, за якими утворюються субстантивні фразеоматичні звороти: N + N (*random bombing*), N’s + N (*dragon’s teeth*), N + Prep + N (*attack in waves*), N + Prep + N + N (*bombing on pin points*), N + Prep + Adj + N + N (*sources of offensive air action*). Найбільш продуктивними з них виявилися моделі N + N, N + Prep + N, N + Prep + N + N.

Дієслівні фразеоматичні звороти будуються за такими структурними моделями: V + N (*overcome armor; contest the air*), V + Adj (*land dead*), V + N + N (*dislocate enemy air*), V + Prep + N (*fly in anger; fall into a spin*), V + Adj + N (*string barbed wire*), V + N + Prep + N (*keep pace with the armor; place an aircraft into the air*), V + N + Prep + Prep + N (*bomb a country out of the war*). Найбільш продуктивними з них є моделі V + Adj + N, V + N + N, V + N.

Фразеоматичні звороти, які не містять пересемантичних компонентів, позбавлені узуальної експресивності, емоційності та оцінності, що не означає відсутності у них функціональної комплікативності, яка полягає в тому, що вони не тільки виконують функцію номінації, під якою розуміють «закріплення за мовним знаком поняття – сигніфіката, який відображає певні ознаки денотата – властивості, якості та відношення – предметів і процесів матеріальної і духовної сфери» [7, с. 101], але й конденсують у них результати пізнавальної діяльності людини.

Окрім фразеоматичних зворотів, військова підмова включає фразеологічні одиниці-сленгізми, які належать до субстандартної лексики, тобто периферії мовної системи. Вони розподіляються за такими тематичними групами:

1) *військовослужбовці* (“*ace of aces*” (1920) – «*пілот-ас, який знищив 25 або більше літаків супротивника*», “*bird in the monkey suit*” (1945) – «*пілот*», “*yellow on rice*” (1970) – «*точка зору в’єтнамців на військові події*», “*gone Elvis*” (1995) – «*зниклий (фанати Е. Преслі вважають його не померлим, а зниклим)*», “*single-digit midget*” (2007) – «*військовослужбовець, якому залишилося служити дев’ять або менше діб*»);

2) *військові дії і зброя* (“*bite and hold*” (1920) – «*тактика ведення бою*», “*baptized by fire*” (1945) – «*бойове хрещення*», “*get a Jar sardine*” (1945) – «*знищити японську субмарину*», “*clear and hold*” (1970) – «*тактика ведення бою*», “*shake and bake*” (1995) – «*тактика ведення бою*», “*wonder weapon*” (2003) – «*чудо-зброя*»);

3) бойові втрати (*“dog tag on file”* (1920) – «бути вбитим і похованим (знаходиться у списку загиблих)», *“hang on the wire”* (1920) – «бути вбитим (висіти на колючому дроті)», *“sewed in a blanket”* (1925) – «мертвий і похований», *“become a gold star in mother’s window”* (1940) – «бути вбитим» (мати загиблого солдата прикріплювала символічну золоту зірку на своє вікно), *“buy the farm”* (1955) – «бути вбитим» (походить від *“to crash”* – «розбитися у літаку»; тренувальні польоти американських пілотів відбувалися у сільській місцевості над фермерськими полями), *“be waxed”* (2007) – «бути вбитим, загинути».

У кількісному відношенні переважають фразеологічні одиниці, які належать до тематичних груп: *Військові дії і зброя* та *Бойові втрати*, що зумовлюється їх тематикою, пов’язаною із ризиком для життя, з яким солдат стикається кожного дня на війні. Серед фразеологічних одиниць субстандартної лексики переважають семантичні блоки, які виникли шляхом перетворення значення всього словосполучення (*“kissing the earth”* – «катастрофа літака», *“possum playing dead”* – «снаряд, який не вибухнув», *“dance of the whales”* – «маневри танкерів, утворюючих конвой»).

Аналіз за кількістю складників структурних моделей фразеологічних одиниць-сленгізмів показав, що переважають бінарні (36%) та трьохкомпонентні (31%) фразеологізми; 19% складають чотирикомпонентні фразеологічні одиниці. На фразеологізми, які мають п’ять-шість компонентів у своєму складі, припадає 12%, 7-8 компонентів – 2% фразеологізмів. Військові фразеологічні одиниці-сленгізми розподіляються за такими категоріальними групами як субстантивні (48%) (*dog and bystander*), дієслівні (44%) (*get a Jap headache*), ад’єктивні (6%) (*wet read*) та адвербіальні (2%) (*too little and too late*).

Для субстантивних військових фразеологічних одиниць субстандартної лексики характерними є такі структурні моделі: **N + N** (*pop smoke*), **N + Conj + N** (*bells and whistles*), **N + Prep + N** (*strip of hell*), **N + Conj + N + N** (*bomb and run raid*), **N + N + Prep + N** (*dog tag on file*), **N + Prep + N** (*knight of the silkworm*). Найбільш продуктивними з них є моделі **N + N**, **N + Conj + N**, **N + Prep + N**.

Дієслівним військовим фразеологічним одиницям-сленгізмам властивий більш широкий набір структурних моделей: **V + N** (*leave hound, hug the bathmats*), **V + Adj** (*get short*), **V + Pron** (*jazz it*), **V + Adv** (*cry always*), **V + Num** (*check six*), **V + Abbr** (*go MOPP*), **V + Pron + N** (*scratch one flattop*), **V + Adj + N** (*vomit iron rations, build*

a wooden horse), **V + V + Prep** (*let fly at*), **V + Conj + V** (*clear and hold*), **V + Prep + N** (*go over the hill*), **V + Prep + Pron / N’s + N** (*cash in one’s checks*), **V + Pron + Conj + Pron + V** (*cuff them and stuff them*), **V + N + Prep + Pron + N** (*kick the teeth down his throat*), **V + Pron / N + N + Prep + Pron + Adj + N** (*give someone a dose of his own medicine*). До найбільш продуктивних структурних моделей дієслівних фразеологічних одиниць-сленгізмів належать **V + N**, **V + Conj + V**, **V + Pron / N’s + N**.

Ад’єктивні фразеологічні одиниці субстандартної лексики будуються за трьома моделями: **Adj + N** (*wet read*), **Adj + Prep + N** (*yellow on rice*), **Adj + Prep + Adj** (*blue on blue*). Група фразеологічних одиниць містить у своєму складі дієприкметники. Формування фразеологізмів відбувається за такими схемами: **Part I + Pron / N’s + N** (*doing one’s bit*), **Part I + N** (*brushing the bushes*), **Part II + Prep + N** (*armed to the teeth, baptized by fire*). Приклади адвербіальних фразеологічних одиниць є поодинокими. Такі фразеологізми будуються за моделлю **Adv + Prep + N** (*somewhere in France*).

Характерною рисою фразеологічних одиниць субстандартної лексики є експресивність, яка створюється завдяки їх образній основі. Під нею розуміють сукупність семантико-стилістичних ознак одиниць мови, які забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті як засіб суб’єктивного вираження ставлення того, хто говорить, до змісту або адресата мовлення. Аналіз таких фразеологізмів з точки зору присутності у їх семантичній структурі всіх елементів конотативного аспекту значення виявив, що вони можуть мати різний набір конотацій.

Деякі фразеологізми мають узуально закріплене за ними емоційне забарвлення (здебільшого іронічне або жартівливе): *“he tried to step on one”* говорять про солдата, у ніг якого вибухнув снаряд; *“get on someone’s tail”* – «атакувати з тилу»; *“keep the tail clear”* – «маневрувати, ухилившись від атаки супротивника з тилу (їдеться про літак)»; *“same mud, same blood”* – «їдеться про добрі расові стосунки між солдатами».

Емоційно забарвлені фразеологічні одиниці можуть мати позитивну або негативну оцінність. Оцінна фразеологія характерна для опису військових подій (*a war of attrition, accordion war, war we can’t win*). У таких фразеологізмах превалює негативна оцінка, яка зумовлюється тим, що поняття, які передають ці фразеологічні одиниці, відображають найбільш непривабливі сторони війни: смерть, людські втрати, помилки військових. Фразеологічні одиниці із негативною конотацією переважають

фразеологічні одиниці, які мають позитивну оцінку. Присутність конотативного аспекту у семантиці військових фразеологізмів субстандартної лексики робить їх функціонально ускладненими одиницями тому, що вони виконують не тільки номінативну, але й експресивно-образну функції.

Висновки і пропозиції. Проведене структурно-семантичне дослідження військових фразеологічних новотворів ХХ та початку ХХІ століття дозволяє зробити певні висновки: 1) розподіл військових фразеологізмів за синхронними зрізами свідчить про вплив екстралінгвальних чинників на кількісні показники, підвищення яких співпадає з періодами активних бойових дій; 2) військова фразеологія не є однорідною за своїм складом і включає як фразеоматичні звороти термінологічного характеру, так і образні фразеологічні одиниці, що належать до військової субстандартної лексики; 3) військові фразеологізми виявляють структурно-семантичні ознаки, загальні з усіма

фразеологізмами, а також низку специфічних особливостей, які зумовлюються природою цих новотворів і сферою їх вживання; 4) найбільш характерними шляхами утворення військових фразеологізмів є переосмислення вільних словосполучень, стійких сполучень нефразеологічного характеру, а також сполучень слів, які не мають прототипу у вигляді вільних словосполучень; 5) основними категоріальними типами військових фразеологізмів є субстантивні та дієслівні фразеологізми; 6) одним із найбільш продуктивних способів формування військових фразеологізмів є їх утворення за певною структурною моделлю, що демонструє один із найважливіших показників ступеня регулярності фразеологічної системи.

Подальше дослідження англійських військових фразеологічних інновацій передбачає аналіз соціальних чинників, які впливають на виникнення фразеологізмів фахової підмови на різних етапах розвитку військової сфери.

Список літератури:

1. Algeo J. Fifty Years Among the New Words. A Dictionary of Neologisms. Cambridge University Press, 1993. 257 p.
2. Bowyer R. Campaign. Dictionary of Military Terms. Macmillan, Bloomsbury, 2004. 280 p.
3. Random House Webster's Unabridged Dictionary. New-York : Random House. 2001. 2229 p.
4. Dickson P. War Slang. American Fighting Words and Phrases from the Civil War to the Gulf War. New-York, London, Toronto, Sydney, Tokyo, Singapore : Pocket Books, 1994. 403 p.
5. Кунин А. В. Пути образования фразеологических единиц (на материале английского языка). Иностранные языки в школе. 1971. № 1. С. 9.
6. Телия В. Н. Номинация. Лингвистический энциклопедический словарь / за ред. В. Н. Ярцева. М. : Сов. энциклопедия, 1990. С. 337.
7. Языковая номинация. М. : Наука, 1977, том I, гл. I. С. 101.
8. Чередниченко В. О. Інноваційна фразеологічна вербалізація в англійській мові (лінгвокогнітивний і соціолінгвістичний параметри) : дис. канд. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2005. 220 с.

Vasylenko D. V. EVOLUTIONARY CHANGES IN THE MILITARY PHRASEOLOGICAL FUND OF THE ENGLISH LANGUAGE

The research paper is devoted to the diachronic analysis of war phraseology in the English language. The study determines the ways of war phraseology development in the 20th and at the beginning of the 21st century. The author presents a scientific position on the complexity and ambiguity of the nature of military idiomaticity as a linguistic phenomenon that requires a comprehensive solution that takes the specifics of semantic, structural and stylistic properties of phraseology into account, which determines the relevance of this study.

It is noted that the military sub-language is dynamic, due to the ever-evolving rapid conceptual sphere development with respect to the use of the military science achievements, which reveal the social conditionality of the English language in its historical evolving process. The methods of etymological, structural-semantic and sociolinguistic analysis were used in the paper. Basic structural-semantic patterns are described in the article. The author notes that the distribution of military phraseological units to synchronous historical landmarks evidences the influence of extralinguistic factors on the quantitative data, the increase of which coincides with the periods of active war actions.

Military phraseology is not homogeneous in its composition and includes set phrases of nomenclative nature and idiomatic phraseological units belonging to the military emotionally coloured, substandard vocabulary. Military phraseological units reveal common structural and semantic features which are similar to all phraseological units of the English language, as well as disclose a number of specific features determined by sociolinguistic nature and the domain of these innovations' use. The idea is postulated that the most typical

ways of military idiomatic phrase formation are based on rethinking of free phrases, fixed combinations of non-idiomatic character, as well as combinations of words that do not have a prototype in the form of free phrases.

The results of the study confirm that the main categorical types of military idiomaticity are derived mainly from nouns and verbs. It is proved that one of the most productive military idiomatic forming process is the one modeled on a certain structure, which demonstrates one of the most important indicators of the phraseological system regularity degree. Further study of the English language military phraseological innovations involves the analysis of social factors that influence the emergence of phraseological professional approaches at different stages of the development of the military sphere.

Key words: *military language subsystem, war phraseology, sociolinguistic factor, phraseological innovation, phraseological derivation, idiomaticity.*